

สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพ เขตบริการสุขภาพที่ 6 กระทรวงสาธารณสุข

จุไรรัตน์ วัชรอาสา* วารุณี มีหลาย** อัจฉรา พิทักษ์ศิลป์*** พีรภาพ คำแพง***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพ เขตบริการสุขภาพที่ 6 กระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต และการได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพทุกคนซึ่งปฏิบัติงานดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด ทั้งในโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และ แบบสอบถามสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การทดสอบค่าเอฟ สถิติค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับดี ด้านทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.26$)
2. กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต ต่างกันมีระดับสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตต่างกันมีระดับสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาลซึ่งเป็นสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ : สมรรถนะ ทารกแรกเกิดวิกฤต พยาบาลวิชาชีพ

* วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี, E-mail: jurairat@bnc.ac.th

** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

*** โรงพยาบาลชลบุรี

Competency in critical neonatal care of professional nurses, Health Service Provider Board Office 6, Ministry of Public Health

Jurairat Watcharaach* Warunee Meelai** Achara pitaksil*** Peerapap kampang***

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the competency in critical neonatal care of Professional Nurses of Health Service Provider Board Office 6, Ministry of Public Health that was divided into critical neonatal care experience and critical neonatal care training acquirement. The samples were 102 professional nurses working on critical neonatal wards in general and central hospitals. Research instruments were a general information questionnaire and a questionnaire about the competency of critical neonatal care. The reliability (Cronbach's Alpha Coefficient) was .97. The data were analyzed by using mean, standard deviation, Dependent t-test, F-test, and One-way ANOVA.

The results demonstrated that: 1) competency in critical neonatal care including all domains and sub-domains, were at a good level. Attitude, personality and characteristic domain yielded the highest score ($\bar{X}=3.80$) whereas innovation and nursing research domain yielded the lowest ($\bar{X}=3.26$), 2) The competency in critical neonatal care nurses with experiences were significantly different at p-value .05, 3) the competency in critical neonatal care of nurses being different in critical neonatal care training were not significantly different.

In conclusion, professional nurses should be encouraged and supported to improve in innovation and nursing research domain for competency in critical neonatal care.

Keywords: competency, critical neonatal care, professional nurse

* Boromarajonani College of Nursing, Chon Buri, E-mail: jurairat@bnc.ac.th

** Boromarajonani College of Nursing, Chon Buri

*** Chon Buri Hospital

บทนำ

จากสถิติของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ พบว่าประเทศไทยปี พ.ศ. 2557 มีทารกคลอดมีชีพ รวม 711,805 ราย ซึ่งในจำนวนนี้พบว่าทารกมีน้ำหนักตัว น้อยกว่า 2,500 กรัม มีถึงร้อยละ 10.4¹ และจากสถิติอัตรา ตายทารกแรกเกิดในกลุ่มประเทศอาเซียน พ.ศ. 2556 พบว่าประเทศไทยมีอัตราเท่ากับ 7.9 ต่อ 1,000 รายของ ทารกเกิดมีชีพ ขณะที่ประเทศสิงคโปร์เท่ากับ 1.1 ต่อ 1,000 ราย และประเทศมาเลเซียเท่ากับ 4.4 ต่อ 1,000 ราย ของทารกเกิดมีชีพ²

เมื่อจำแนกรายเขตบริการสุขภาพปี พ.ศ. 2554-2556 ในเขตสุขภาพที่ 6 พบว่าอัตราตายทารกแรกเกิด (ต่ำกว่า 28 วัน) ต่อเกิดมีชีพพันคน เท่ากับ 3.75, 4.40 และ 3.86 ตามลำดับ³ ขณะที่โรงพยาบาลศูนย์ชลบุรี เขตสุขภาพที่ 6 มีอัตราการคลอด 6,000-6,500 รายต่อปี ในปี พ.ศ.2557 ที่ผ่านมามีทารกคลอดทั้งสิ้น 6,580 ราย⁴ ส่วนหนึ่งเป็นทารกที่คลอดจากมารดาที่มี อาการเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด ทำให้ปัญหาที่ตามมา คือทารกน้ำหนักน้อยกว่า 1,500 กรัม และทารกที่มีภาวะ ขาดออกซิเจน ซึ่งทารกเหล่านี้ส่วนใหญ่มีปัญหา จำเป็นต้องได้รับการประเมินและได้รับการช่วยเหลือใน ช่วงแรกของชีวิต โดยได้รับการดูแลเป็นพิเศษในหอ อภิบาลทารกแรกเกิดวิกฤต และหออภิบาลทารกแรกเกิด ป่วย ที่มีคุณภาพและมาตรฐานทางการแพทย์ที่เหมาะสม มีบุคลากรทางการแพทย์คือกุมารแพทย์พร้อมทั้งพยาบาล วิชาชีพที่มีความชำนาญและสมรรถนะด้านทารกแรกเกิด หากพยาบาลวิชาชีพ ไม่มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการ ให้บริการพยาบาลอาจส่งผลถึงความปลอดภัยของ ผู้ป่วยและคุณภาพการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ

สมรรถนะเป็นความสามารถในการปฏิบัติตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยนำความรู้จากศาสตร์ที่

เกี่ยวข้อง และมีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในแต่ละ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น สมรรถนะจึงมีความสำคัญโดยตรง ต่องาน สามารถสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี และมี ประสิทธิภาพ สมรรถนะมีการพัฒนาและสั่งสมมาจาก ความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพล มาจากปัจจัยหลายประการ เช่น อายุ ประสบการณ์ในการ ทำงาน ระดับการศึกษา และการได้รับการศึกษาอบรม เพิ่มเติม และการที่จะทราบว่าพยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะ ในระดับใดนั้นจะต้องมีการประเมินสมรรถนะ เพราะการ ประเมินจะทำให้ทราบระดับสมรรถนะที่มีอยู่ และทราบ จุดอ่อน จุดแข็งที่จะสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง เป็นการเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่า และความรู้สึกมั่นใจใน การปฏิบัติงาน และเป็นการกระตุ้นให้พยาบาลวิชาชีพมี ความตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่เหมาะสม อยู่เสมอ⁵

การพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตเป็นการ พยาบาลเฉพาะทางซึ่งต้องอาศัยพยาบาลที่มีสมรรถนะ เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้การ ช่วยเหลือผู้ป่วยทารกแรกเกิดที่มีภาวะวิกฤตได้ทันทั่วทั้งที ลอดอัตราป่วยและอัตรารายของทารกแรกเกิดวิกฤต จาก การศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลทารกแรก เกิดวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิดของจุฬาร าชวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) พบว่า สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลทารกแรกเกิด วิกฤตในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ทางการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต ด้านเทคนิคการ ปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต ด้านการประเมิน และวางแผนการพยาบาล ด้านการบริหารจัดการและภาวะ ผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร ด้าน

ทัศนคติ บุคลิกภาพและคุณลักษณะ และด้านนวัตกรรม และวิจัยทางการแพทย์ จะเห็นได้ว่าสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตผู้ป่วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพเขตบริการสุขภาพที่ 6 เป็นอย่างไร ประกอบกับไม่มีการศึกษาวิจัยด้านสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพในเขตนี้มาก่อน และพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และการได้รับการพัฒนาความรู้แตกต่างกัน จะมีสมรรถนะแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านทารกแรกเกิดให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพรวมทั้งการนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตแก่นักศึกษาพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพ เขตบริการสุขภาพที่ 6 กระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อเปรียบเทียบ สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพ เขตบริการสุขภาพที่ 6 กระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต และการได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิด หมายถึง ระยะเวลาที่พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานด้านการดูแลทารกแรกเกิด ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. การได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต หมายถึง การที่พยาบาลวิชาชีพผ่านการอบรม สัมมนา การประชุมวิชาการเกี่ยวกับการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต

3. สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิดที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่มีความสำคัญโดยตรงต่องาน สามารถสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความรู้ความสามารถทางการแพทย์พยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต หมายถึง การระลึกได้ บอกได้ด้วย ความเข้าใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติการพยาบาล โดยมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถด้านการพยาบาล ความรู้ด้านพยาธิสรีรวิทยา อาการ แผนการรักษาเกี่ยวกับโรคและกลุ่มอาการที่ทำให้เกิดภาวะวิกฤต และความรู้ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 2) ด้านเทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตแสดงออกในการปฏิบัติการพยาบาลรวมถึงทักษะความสามารถในการใช้อุปกรณ์การแพทย์ต่างๆ ในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิดได้ถูกต้อง และสามารถให้การพยาบาลในภาวะฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 3) ด้านการประเมินและวางแผนการพยาบาล หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตแสดงออกในการเฝ้าติดตามการเปลี่ยนแปลงของอาการและอาการแสดงโดยใช้ความรู้ ความสามารถ การสังเกต

การตรวจร่างกาย หรือเฝ้าติดตามด้วยอุปกรณ์การแพทย์ สามารถประเมินและวางแผนการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาล รวมทั้งการบันทึกทางการพยาบาล

4) ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต แสดงออกในการบริหารจัดการงาน และมีภาวะผู้นำ สามารถวิเคราะห์ปัญหา แก้ไขอุปสรรค และสามารถในการจูงใจหรือโน้มน้าวผู้อื่นให้ปฏิบัติตามเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

5) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต แสดงออกในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับบุคคลต่างๆ สามารถประสานความร่วมมือกับสาขาวิชาชีพอื่นๆ ผู้ป่วยและครอบครัว และมีความรู้ด้านการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ และวิธีการปฏิบัติให้กับผู้ป่วย และครอบครัวได้เหมาะสมกับสภาพการรับรู้ในแต่ละบุคคล

6) ด้านทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะท่าทาง กริยามารยาท การใช้คำพูด และพฤติกรรมของพยาบาลที่สะท้อนให้เห็นทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่ช่วยสนับสนุนให้การปฏิบัติการพยาบาลประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

7) ด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาล หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะที่พยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตแสดงออกในการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ และการสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล และให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นพยาบาลวิชาชีพซึ่งปฏิบัติงานดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต ในโรงพยาบาลเขตบริการสุขภาพที่ 6 กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพทุกคนซึ่งปฏิบัติงานดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด จำนวน 125 คน ได้แก่ โรงพยาบาลชลบุรี 23 คน โรงพยาบาลตราด 10 คน โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว จ.สระแก้ว 9 คน โรงพยาบาลระยอง 15 คน โรงพยาบาลสมุทรปราการ 10 คน โรงพยาบาลพุทธโสธร จ.ฉะเชิงเทรา 14 คน โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จ.ปราจีนบุรี 30 คน และโรงพยาบาลพระปกเกล้า จ.จันทบุรี 14 คน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2559 ถึง 30 มิถุนายน 2559

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต และการได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต และแบบสอบถามสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากแบบสอบถามของ รุจิรา เจริญวงศ์ โดยเพิ่มเนื้อหาและปรับปรุงข้อคำถาม กำหนดสมรรถนะ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต 2) ด้านเทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต 3) ด้านการประเมินและวางแผนการพยาบาล 4) ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร 6) ด้านทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะ และ 7) ด้านนวัตกรรมและ

วิจัยทางการแพทย์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพซึ่งปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิดโรงพยาบาลเขตบริการสุขภาพที่ 5 กระทรวงสาธารณสุข โดยให้พยาบาลวิชาชีพประเมินสมรรถนะตนเอง จำนวน 40 คน วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.97

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี เลขที่ จว.02/2558 และงานวิจัยได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาล และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยได้ การตอบแบบสอบถามเป็นไปด้วยความสมัครใจ มีสิทธิ์ถอนตัวโดยไม่มีผลกระทบใดๆ โดยข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับ และไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม การรายงานผลมีการนำเสนอโดยภาพรวมวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน ตอบทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์คืนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 81.60

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบสมรรถนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต และการได้รับการพัฒนาความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต ใช้การทดสอบค่าเอฟ สถิติค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุอยู่ระหว่าง 21 - 40 ปี ร้อยละ 63.73 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 95.10 รายได้ 20,000 - 30,000 บาท/เดือน ร้อยละ 51.96 ประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต 10 - 20 ปี ร้อยละ 44.12 เคยได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต ร้อยละ 79.41 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=102)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน	ร้อยละ
อายุ			
21 - 40 ปี		65	63.73
41 - 60 ปี		37	36.27
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ปริญญาตรี		97	95.10
ปริญญาโท		5	4.90

ตารางที่ 1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=102)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ (รายได้เฉลี่ยต่อเดือน)		
น้อยกว่า 20,000 บาท/เดือน	4	3.92
20,000 - 30,000 บาท/เดือน	53	51.96
มากกว่า 30,000 บาท/เดือน	45	44.12
ประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต		
ต่ำกว่า 10 ปี	36	35.29
10 - 20 ปี	45	44.12
สูงกว่า 20 ปี	21	20.59
การได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต		
ไม่เคย	21	20.59
เคย (อบรม/สัมมนา/ การประชุมวิชาการ)	81	79.41
รวม	102	100.00

2. สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต =3.80) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนวัตกรรมและวิจัย ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับดี ด้าน ทักษะการพยาบาล (\bar{X} =3.26) ดังแสดงในตารางที่ 2 ทักษะคิด บุคลิกภาพ และคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X}

ตารางที่ 2 ระดับสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน (n=102)

ด้านที่	สมรรถนะ	\bar{X}	SD	ระดับสมรรถนะ
1	ความรู้ความสามารถทางการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต	2.55	.618	ดี
2	เทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต	3.77	.606	ดี
3	การประเมินและวางแผนพยาบาล	3.70	.716	ดี
4	การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ	3.55	.607	ดี
5	มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร	3.59	.663	ดี
6	ทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะ	3.80	.749	ดี
7	นวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาล	3.26	.630	ปานกลาง
รวม		3.60	.448	ดี

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการดูแลตนเองมีระดับสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 ทารกแรกเกิดวิกฤตต่างกัน โดยการประเมินสมรรถนะ สถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตต่างกัน (n=102)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	2	5.79	2.89	19.76	0.00**
ภายในกลุ่ม	99	14.50	0.15		
รวม	101	20.28			

**p < .01

4. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพัฒนาด้านสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตไม่แตกต่างกัน
 ความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตต่างกันมีระดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบสมรรถนะของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มที่เคยและไม่เคยได้รับการพัฒนาความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต (n=102)

สมรรถนะหลัก	n	\bar{X}	SD	T	df	p-value
การได้รับการพัฒนาความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิด						
ไม่เคย	21	3.51	.523	1.06	100	.291
เคย	81	3.63	.427			

อภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริพร ดวงสุวรรณ และคณะ⁷ ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะในการปฏิบัติงานกับคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ เขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ 17 พบว่า ระดับของสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับดี อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 95.10 และปริญญาโท ร้อยละ 4.90 ซึ่งทุกคนมี

ความรู้พื้นฐานด้านการพยาบาล มีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน และมีการสอบตามมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบกับเคยได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตโดยมีประสบการณ์ผ่านการอบรม สัมมนา การประชุมวิชาการ ร้อยละ 79.41 ทำให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งการพัฒนาที่เป็นการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จะช่วยเพิ่มพูนความถนัด ความชำนาญ ความสามารถของบุคคลได้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น และการศึกษาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของบุคคลเพื่อให้สามารถ

ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น⁸

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีและปานกลาง โดยด้านทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาล ($\bar{X} = 3.26$) อาจเนื่องจากสมรรถนะด้านทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะ ประกอบด้วย การใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบและตระหนักในหน้าที่ มีความละเอียดรอบคอบเป็นระเบียบ และช่างสังเกต มีจริยธรรม คุณธรรม ซื่อสัตย์ เป็นต้น สมรรถนะด้านนี้สะท้อนให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติงานการพยาบาลโดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมสูง ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานการพยาบาลเป็นการกระทำต่อมนุษย์ จะมีความผิดพลาดหรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำไม่ได้ เพราะจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีพร ดวงสุวรรณ และคณะ⁷ ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะในการปฏิบัติงานกับคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิและตติยภูมิ เขตตรวจราชการ กระทรวงสาธารณสุขที่ 17 พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีจริยธรรม ประกอบกับพยาบาลวิชาชีพซึ่งปฏิบัติงานดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเอง มีทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะพิเศษส่วนบุคคลที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีตามขอบเขตหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของทารกแรกเกิด และตระหนักถึงความสำคัญของการสังเกตอาการที่เบี่ยงเบน ไปจากปกติ ตอบสนองความต้องการของทารกแรกเกิดได้⁹

ส่วนสมรรถนะด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุพรรณ วรรณเสริฐ¹⁰ ที่ได้ศึกษาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพกลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลนวมิน จังหัดกาฬสินธุ์ พบว่า สมรรถนะด้านวิชาการ และการวิจัยมีระดับการประเมินสมรรถนะน้อยที่สุด และวิลาสินี ชวลิตดำรง¹¹ ศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการของโรงพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์ เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะด้านทักษะการวิจัยและพัฒนาทางการพยาบาลอยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 4.90 เท่านั้นที่จบปริญญาโท ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาล เนื่องจากหลักสูตรปริญญาตรี ไม่ได้เน้นการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวิจัย มีเพียงการเรียนรู้อาชีววิทยทางการแพทย์และฝึกหัดดำเนินการวิจัยเป็นรายกลุ่ม ประกอบกับการปฏิบัติงานเต็มเวลา เวลารับเข้า บ่าย และดึก ทำให้เกิดความเหนื่อยล้า การศึกษาวิจัยต้องใช้เวลาในวันหยุด และเวลาที่นอกเหนือจากการปฏิบัติงานปกติ

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต และการได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤต พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตต่างกัน มีระดับสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน สุขเจริญ และขวัญดา ว ก่อรัตน์¹² ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครปฐม พบว่าการปฏิบัติงานตามสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ และ

ประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องจากผู้ที่มิประสบการณ้ในการทำงานเป็นเวลามากกว่าจะได้รับประสบการณ์ในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง มีโอกาสได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบ และได้แสดงศักยภาพของตนเองตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์และมองปัญหากว้างขึ้น และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานได้ดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวารินทร์ โชติปฏิเวชกุล¹³ ที่ศึกษาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลแพร์ พบว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน แต่เมื่อจำแนกตามการได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกเกิดวิกฤต พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกเกิดวิกฤตต่างกันมีระดับสมรรถนะการพยาบาลทารกเกิดวิกฤตไม่แตกต่างกัน โดยพยาบาลวิชาชีพที่เคยได้รับการพัฒนาด้านความรู้ในการดูแลทารกเกิดวิกฤตมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะสูงกว่าพยาบาลวิชาชีพที่ไม่เคยได้รับการพัฒนา อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 79.41 มีประสบการณ์ผ่านการอบรม สัมมนา การประชุมวิชาการด้านความรู้ในการดูแลทารกเกิดวิกฤตมาก่อน ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ดี ซึ่งการพัฒนาที่เป็นการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มพูนความรู้ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพราะเป็นการจัดเตรียมบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และความชำนาญที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน¹⁴ การดูแลทารกเกิดวิกฤตให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและมีประสิทธิภาพนั้น พยาบาลวิชาชีพจำเป็นต้องได้รับการ

พัฒนาความรู้ ทักษะ หรือสมรรถนะในการทำงาน สมรรถนะจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจว่า บุคคลมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้¹⁵ พยาบาลวิชาชีพจึงควรพัฒนาสมรรถนะการพยาบาลทารกเกิดวิกฤตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานดูแลทารกแรกเกิดวิกฤตควรได้รับการประเมินสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต และได้รับทราบผลการประเมิน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเอง

2. หน่วยงานควรนำผลการประเมินสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต โดยผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี พร้อมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาบุคลากรในการพิจารณาส่งประชุมวิชาการ อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะทางการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต

3. สมรรถนะด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาลเป็นสมรรถนะรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากการประเมินตนเองของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยงานจึงควรมีการจัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาลทั้งในรูปแบบของการประชุมวิชาการ อบรม สัมมนา การทำวิจัยจากงานประจำ การนำข้อมูลเชิงประจักษ์และความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี สำหรับการสนับสนุนทุนวิจัย ทำให้การดำเนินงานวิจัยบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. Bureau of Policy and Strategy. Public health statistics A.D. 2014 [Internet]. 2015 [cited 2015 Dec 15]; Available from:http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/health_statistics/2557.pdf. (in Thai).
2. Bureau of Policy and Strategy. Health status ASEAN [Internet]. 2015 [cited 2015 May15]; Available from: http://bps.moph.go.th/new_bps/node/33. (in Thai).
3. Bureau of Policy and Strategy. Death statistics [Internet]. 2015 [cited 2015 May 15]; Available from: http://bps.moph.go.th/sites/default/files/infantdeathtamkwaa_28_wan.pdf (in Thai).
4. Komsittikul K, Sangsomjam S, Siliwimolpun S. Practical points for best pediatricians. Chon Buri: Srisil Printing; 2015. (in Thai).
5. Chumintarajakra K. The development of career ladder-based behavioral indicators competency model for professional nurses working in neonatal intensive care unit [Independent study for the master degree]. Bangkok: Saint Louis College; 2006. (in Thai).
6. Charoenwong R. Competencies of neonatal intensive care nurses at the neonatal intensive care unit [Thesis]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University; 2007. (in Thai).
7. Duangsuwan S, Hingkanont P, Prajanban P, Sukkaew K. The relationship between job competency and quality of nursing of professional nurses, secondary and tertiary hospital, public health inspection region 17, Ministry of Public Health. Journal of Nursing and Health Sciences. 2011;5(2):67-77. (in Thai).
8. Promptproh S, Loungsomnapa Y, Dechavute L. The child-care takers' needs in developing knowledge used to care for children in day care in Chanthaburi, Thailand. Journal of Phrapokklao Nursing College. 2006;17(2):10-7. (in Thai).
9. Hockenberry MJ, Wilson D. Wong's nursing care of infants and children. 10th ed. St. Louis: Elsevier Mosby; 2015.
10. Wanasert S. Competency assessment at Namon Hospital, Kalasin. Research and Development Health System Journal. 2014;7(2):126-33. (in Thai).
11. Chawalitdumrong W. Registered nurse competency at the department of medical services in Bangkok Metropolis [Thesis]. Bangkok: Mahidol University; 2009. (in Thai).
12. Sukcharoen Y, Klumrat K. Factors related to the job performance competency among registered nurses in sub-district health promotion hospitals, Nakhon Pathom Province. Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences. 2015;2(2):14-26. (in Thai).
13. Chotipathiwetchakul W. Core competency of profession nurse Phrae Hospital [Thesis]. Chiang Mai: Chiang Mai University; 2007. (in Thai).
14. Khachan P. Training [internet]. 2016 [cited 2016 Nov 20]; Available from: chan2.obec.go.th/wattungpelschool/manage/.../Gf84ZS7xAQ920150521200639.pdf. (in Thai).
15. Fey MK, Miltner RS. A competency-based orientation program for new graduate nurses. J Nurs Adm. 2000;30(3):126-32.